

NÄYTELMÄKIRJASTO.

N^o

70

ILO- TULITUS

3-NÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ

KIRJOITTANUT

EINO LEINO

YRJÖ WEILIN & KUMPP. OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

NÄYTELMÄKIRJASTO

sisältää seuraavat tähän asti ilmestyneet numerot:

N:o

1. *Ei savua ilman tulta.* 1 n., kirj. M. Bayard (3 h.) 75 p.
2. *Pärtytyn yö.* 2-näytöks. laul. ja tanss. sek. näytelmä, kirj. Hemmo Kallio (19 h.) 1: 50.
3. *Kohtaus kuntakokouksessa.* 1-näyt. näytelmä, kirj. Vihtori Lähde (13 h.) 1: —.
4. *Tyhmä Jussi.* 1-näyt. ilveily. Mukaelma ranskankiel. (3 h.) 1: —.
5. *Kuherrusajan kuluttua.* 1-näyt. huvinäyt., kirj. Wolfgang Gyalui (2 h.) 75 p.
6. *Kipinä.* 1-näyt. komedia, kirj. Edouard Pailleron (3 h.) 1: —.
7. *Sydämettömät.* 1-näyt. huvinäyt., kirj. G. R. Kruse (4 h.) 1: —.
8. *Sähkörakkautta.* 1-näyt. komedia, kirj. D. Schrutz (2 h.) 75 p.
9. *Neiti leski.* 1-näyt. huvinäyt., kirj. Ludvig Fulda (4 h.) 1: —.
10. *Kolme sanaa vaan.* 1-näyt. huvinäyt., kirj. Leopold Adler (5 h.) 1: —.
11. *Minä ja anoppini.* 1-näyt. huvinäyt., kirj. Paul Perron (4 h.) 1: —.
12. *Virkistysmatka.* 3-näyt. pila, kirj. Felix Hornborg (10 h.) 1: 75.
13. *Perintö.* 1-näyt. pila, kirj. Felix Hornborg (3 h.) 75 p.
14. *Julian suudelma.* 1 näyt. pila, kirj. N. Vuorisalo (4 h.) 75 p.
15. *Tukkikauppa.* 4 näyt. kuvaus, kirj. E. Huhtinen (15 h.) 1: 50.
16. *Suutarin mökillä.* 2-näyt. ilveily, kirj. Emil Perttilä (8 h.) 75 p.
17. *Seikkailu jalkamatkalla.* 5-näyt. laulunäytelmä, kirj. C. Hostrup—Kaarle Halme. Säv. Otto Kotilainen (11 h.) 1: 50.
18. *Seitsemän veljestä.* 4-näyt. huvinäyt., 6 kuv., kirj. Aleksis Kivi—Hemmo Kallio (20 h.) 2: —.
19. *Taistelu ja voitto.* 1-näyt. huvinäyt., kirj. Barrière (4 h.) 1: —.
20. *Opas seuranäyttelijöille ja seuranäytelmien toimeenpanijoille,* kirj. Kaarle Halme. 1: 25.
21. *Pursilammen torppa.* Kansannäytelmä, kirj. I. R—nen (18 h.) 75 p.
22. *Protesti.* 1-näyt. ilveily, kirj. Emil Perttilä (7 h.) 75 p.
23. *Kankurit.* 5-näyt. näytelmä, kirj. Gerhard Hauptmann. Suom. Kaarle Halme (10 h.) 1: 75.
24. *Tunnustukset.* 4-näyt. huvinäyt., kirj. Edvard v. Bauernfeld. Suom. R. Kiljander (8 h.) 1: 25.

ILOTULITUS

3-NÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ,

KIRJOTTANUT

EINO LEINO

HELSINGISSÄ
YRJÖ WEILIN & KUMPP. OSAKEYHTIÖ.

*Esittämislupa on tekijältä pyydettävä. Kirje-
vaihto kustantajan välityksellä.*

HELSINGISSÄ 1911
KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖ S A N A.

HENKILÖT:

REINO PETÄJÄ, taiteilija.

SALME, hänen lemmittynsä.

LUCIFER.

IIVARI, tarjoilija.

PUNAINEN MIES.

MUSTIA MIEHIÄ.

Aika: nykyinen. Paikka: suomalainen matkailija-
hotelli erään luonnon-ihanan vesiputouksen läheisyydessä.

Näyttämö: hotellin tarjoiluhuone, johon ovi taustasta vasemmalta ja vasemmanpuoliselta etualalta. Oikealla kaksi suurta ikkunaa ja lasiovet niiden välillä verannalle. Taemman ikkunan alla sohvapöytä lepotuolineen. Etualalla oikealla toinen pienempi pöytä ja pari tuolia, samoin pöytä, jolla joku sanomalehti, vasemmalla keskinäyttämöllä. Perällä uuni. Seinillä karttoja, aikatauluja, eräs koskimaisema ynnä kello. Sähkövalaistus. Sähkönappuloita seinissä palvelusväen kutsumista varten.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

Sähkö on sammutettu. Voimakas kuunvalo oikealta tunkee huoneesen. Reino Petäjä ja Salme istuvat sohvapöydän ääressä, edellinen poltellen sikariaan, jälkimmäinen nojaten pään käteensä uneksien, kummallakin kahvikuppi edessään. Lasiovet oikealle ovat auki, kuuluu hiljainen koskenhumina.

SALME

(vienosti).

Kuuletko?

PETÄJÄ

Mitä?

SALME

Kuinka koski humisee. — Milloin kovemmin, milloin hiljemmin.

PETÄJÄ

Kyllä.

S A L M E

Se nousee ja laskee. Se huokaa ja hengittää.
Kuin elävä olento. — (*Värähtäen.*) Etkö usko, että
se odottaa uhrejaan?

P E T Ä J Ä

Voi olla. Joka vuosi syöksyy sinne monta
elämään väsynyttä.

S A L M E

(*katsoo häneen.*)

Etkö ollenkaan sääli heitä?

P E T Ä J Ä

En, sillä minä en ole väsynyt elämään. —
(*Vetää pitkän sauhun sikaristaan.*) Eikö totta: ne
ovat hulluja, jotka eivät osaa nauttia elämän ko-
reudesta.

S A L M E

En tiedä. Toisinaan tunnen ymmärtäväni lii-
ankin hyvin heidät.

P E T Ä J Ä

(*tarkkaavaisena.*)

Sinä, Salme?

S A L M E

Suo anteeksi, se oli vain hetken mielijohde.
(*Hymyllen raukeasti.*) Tuollainen kupla kuutamossa,
joita virran aallot tuhansittain joka hetki ohi kii-
dättävät. (*Vaitiolo.*)

P E T Ä J Ä

Olen koskenlaskijan poika, koski on laulanut
minun kehdollani. Siksi sen humina ei tee mur-
heelliseksi minua, vaan päinvastoin kahta tarmok-
kaammaksi ja työkykyisemmäksi.

S A L M E

(*hiljaa.*)

Minua se miltei pelottaa.

P E T Ä J Ä

Olet tyynen rannan sorsa. — (*Aikoo nousta.*)
Ehkä tahdot, että suljemme ovet?

S A L M E

Ei, ei. Näin on hyvä. — (*Painautuu kiinni hä-
neen.*) On niin kaunista. Nyt vasta tunnen ole-
vani oikein sinun lähelläsi.

P E T Ä J Ä

(*kiertäen hänet käsivarrellaan.*)

Me kaksi, Salme. Tässä kevätkuutamossa.

S A L M E

Tässä autiossa hotellissa, jossa ei ole ketään muita kuin me. — Oli onni, että tulimme tänne.

P E T Ä J Ä

Ja varsinkin onni, että tulimme näin varhain keväällä tänne. Vielä pari viikkoa, ja me olimme joutuneet matkailijatulvan jalkoihin.

S A L M E

(hymyillen).

Se oli minun ansioni. En viihtynyt etelässä.

P E T Ä J Ä

Et, vahinko kyllä. Venetsia oli sinusta ikävä, Sveitsi sietämätön. — (*Oikaisten käsivartensa.*) Minä taas viihdyn kaikkialla, missä minun työni sujuu.

S A L M E

Ja se sujuu kaikkialla, missä minä en häiritse sinua.

P E T Ä J Ä

Kuinka niin voit sanoa? Tiedäthän, että se ei sujuisi ollenkaan sinua ilman.

S A L M E

(*raukeasti*).

Niin, niin. Minun on vain niin vaikea aina

uskoa sitä. — (*Irtautuu hänestä, nousee, tulee veran-
nan ovelle.*) Ja nyt me olemme Suomessa siis!

P E T Ä J Ä

Niin. Tokko tunnet isänmaasi?

S A L M E

Tämä on Suomi. Puut puhkeevat, täysikuu
paistaa välkkyvien vesien poikki. Luonto nuk-
kuu kuin nuori eläin.

P E T Ä J Ä

(*nousee, tulee hänen luokseen.*)

Todellakin: mikä hopeapiirros!

S A L M E

Mutta koski uhkaa. Ymmärrätkö, mitä se uh-
kaa?

P E T Ä J Ä

Koski sanoo vain, mitä meidän mieleemme
sanovat. — (*Koettaa katsoa hänen silmiinsä.*) Jos
se uhkaa, painaa sittenkin joku paha enne sinua.

S A L M E

(*hiljaa.*)

Jos pelkään jotakin, pelkään ainoastaan mei-
dän rakkautemme vuoksi.

P E T Ä J Ä

Kuinka? — Onhan se ijäinen? Seisoohan se järkkymättä?

S A L M E

Toistaiseksi.

(Kääntää kasvonsa pois.)

P E T Ä J Ä

(tuskallisesti).

Salme! Sinä et tarkoita, mitä sanot. — Mitä olisin minä ilman sinua ja sinun rakkauttasi!

S A L M E

Sinä voit olla voimakas yksinäisenäkin.

P E T Ä J Ä

Etkö sinä voi sitä sitten?

S A L M E

En. En ole mitään itsessäni. Kaikki, mitä olen, olen vain sinun kauttasi, sinun avullasi.

P E T Ä J Ä

(vakavasti).

Salme! Et saa puhua noin. Onhan se arvontonta vapaalle, itsenäiselle yksilölle.

S A L M E

Olkoon, mutta se on totta. — En ole yksilö, en ole mikään vapaa, itsenäinen olento. Olen kuin köynnöskasvi...

P E T Ä J Ä

Etkö tunne, että nyt loukkaat omaa ihmisarvoasi?

S A L M E

(miltei kiivaasti).

Mitä minä siitä välitän! — Tiedän, että pysyn pystyssä vain niin kauan kuin sinä tuet minua.

P E T Ä J Ä

Niinpä tuen minä sinua aina.

S A L M E

(katsoo häneen).

Kuten olet tehnyt tähänkin saakka. Mutta oletko varma, että tahdon aina tulla tuetuksi?

P E T Ä J Ä

Mitä tahdot siis?

S A L M E

Entäpä minun mieleni tekisikin syöksyä syvyyteen?

P E T Ä J Ä

Syvyyteen?

S A L M E

Niin. Sinne, alas, josta olen tullut, jonne kuulun, jonne tunnen kuuluvani!

(On lausunut viimeiset sanat vavahtelevin huulin, syvässä sisällisessä uhmassa ja epätoivossa. Horjuu, on kaatua, Petäjä tukee häntä.)

P E T Ä J Ä

Hermostosi on epäkunnossa.

S A L M E

Ei. — *(Hänestä irtautuen.)* Katsot kuin potilasta minua?

P E T Ä J Ä

Olethan sairas.

S A L M E

Lienen siinä tapauksessa ollut sairas syntymästä.

P E T Ä J Ä

Sallit ehkä kuitenkin, että johdatan sinut jälleen istumaan.

(Salme sallii tahdottomana sen tapahtua.)

S A L M E

Kiitos.

P E T Ä J Ä

Ja nämä ovet me suljemme. Yö-ilma ei tee hyvää sinulle.

(Sulkee verannan ovet.)

S A L M E

Voit olla oikeassa siinä.

P E T Ä J Ä

Kenties tahdot, että menemme ylös huoneeseemme? Saakin riittää jo tälle päivälle tätä luonnon-ihailua.

S A L M E

(raukeasti).

Älä suutu! En minä niin heikko ole. — Sitäpaitsi minä en saisi unta kuitenkaan.

P E T Ä J Ä

Juuri se on kovin huolestuttavaa.

S A L M E

Älä siitä välitä! Onhan sinulla muutakin, tärkeämpääkin, tekemistä.

P E T Ä J Ä

(ievottomana).

Mutta sentään! Ehkä olisi parasta, että soittaisın kunnanlääkärille?

S A L M E

Turhia! Levähdän vain tässä hetkisen. Menemme sitten ylös.

(Lucifer tulee taustasta, viitta yllä, sulka hattussa, punainen naamari silmillään. Etsii soittokelloa, vääntää sähkön palamaan. Petäjä hypähtää ylös, Salme tuijottaa häneen kauhistuneena.)

P E T Ä J Ä

Mitä karnevaalia tämä on?

L U C I F E R

Anteeksi, minä en huomannut, että täällä oli vieraita.

P E T Ä J Ä

(kiivaasti).

Kuka te olette? Mitä te tahdotte? Miksi käytätte tuota naamiota?

LUCIFER

Oh, se on ainoastaan pientä pilaa. Ja jos se häiritsee teitä...

(Riisuu naamarinsa.)

PETÄJÄ

Mitä tahdotte?

LUCIFER

Tahdoin ainoastaan kutsua edeskäyvän tänne.

PETÄJÄ

(kylmästi).

Olkaa niin hyvä. — *(Istuu jälleen. Salmelle:)*
Omituinen vieras! Luulisi olevansa jälleen Italiassa.

LUCIFER

Teidän luvallanne siis? — *(Painaa sähkönappulaa.)* Toivon, etten kauan ole esteeksenne.

PETÄJÄ

Sama on meidänkin toivomuksemme.

LUCIFER

(melkein raa'asti).

Ja sitäpaitsi: voinhan minä jälleen sammuttaa

sähkön, jos herrasväki mieluummin tahtoo kuher-
taa kuutamossa.

P E T Ä J Ä

Tuiki tarpeetonta. — (*Salmelle.*) Menemmekö?

S A L M E

(*häntä kuulematta.*)

Tuo mies, tuo mies...

P E T Ä J Ä

Kuinka? Tunnetko hänet?

I I V A R I

(*vasemmalta.*)

Herrasväki haluaa...?

L U C I F E R

Minä haluan.

(*Puhuu matalalla äänellä hänelle.*)

S A L M E

(*peittää kasvonsa käsillään.*)

H ä n se on!

P E T Ä J Ä

Kuka?

S A L M E

Hän, hän, josta olen puhunut sinulle. —
Paetkaamme!

(Nousee, tahtoo rientää pois, vetää kädestä häntä.)

P E T Ä J Ä

(hänet pysäyttäen).

Miksi? — Et sinä ole puhunut minulle kenes-
täkään.

S A L M E

Pois! Pois tästä talosta! Pois koko tältä
paikkakunnalta!

P E T Ä J Ä

Tuonko miehen takia? — Kuka hän on siis?
Olethan aivan suunniltasi.

S A L M E

(hillityllä voimalla).

T u l e!

P E T Ä J Ä

Mielelläni. Mutta minä vaadin selitystä.

S A L M E

Sitten! Jälkeenpäin!

P E T Ä J Ä

Milloin? — Kuka hän on?

S A L M E

Sht! Hiljaa! Etkö näe, kuinka hän koko ajan katsoo meihin?

P E T Ä J Ä

Entä sitten?

S A L M E

(peittää kasvonsa).

Ah! Minä en kestä hänen katsettaan.

(Vaipuu takaisin sohvankulmaan. Petäjä koettaa turhaan häntä rauhoittaa. Iivari pois vasemmalle syvään kumartaen. Lucifer ottaa äskeleen eteenpäin ja tervehtii ivallisella kohteliaisuudella.)

L U C I F È R

Anteeksi, rouva taisi säikähtää...

P E T Ä J Ä

(kääntyy kiivaasti hänen puoleensa).

Kuka te olette? Mitä tahdotte? Miksi minun vaimoni säikkyi teitä?

LUCIFER

Teette liian monta kysymystä yht'aikaa.

PETÄJÄ

Tunnetteko toisenne?

LUCIFER

(kaivaa esille käyntikorttinsa).

Ensin: saanko luvan esitellä itseni? — *(Ojentaa sen Petäjälle.)* Lucifer...

PETÄJÄ

Lucifer?

LUCIFER

Director Lucifer, pyroteknikko. Konaan teidän palvelukseksenne.

PETÄJÄ

(hermostuneesti).

Lucifer? Eihän se ole mikään nimi!

LUCIFER

Kyllä. Se on minun taiteilijanimeni.

PETÄJÄ

Taiteilija —? Ah, se on totta, pyroteknikko... *(Ojentaa kortin Salmelle.)* Tunnetko sinä hänet?

LUCIFER

Suomeksi ilotulittaja. — (*Merkitsevällä silmäyksellä Salmeen.*) Pyromaanista on herra taiteilija varmaan kuullut puhuttavan?

PETÄJÄ

Kyllä. Se on eräs tauti.

LUCIFER

(*kuten edellä.*)

Sangen vaarallinen tauti, herra taiteilija. Pyromaani pistää tulen minkä nurkan alle tahansa.

PETÄJÄ

Voi olla.

LUCIFER

(*kuten edellä.*)

Vaikka oman kotinsa multahirteen. Siksi ei sellaisten pitäisi saada liikkua ollenkaan vapaalla jalalla.

PETÄJÄ

Ehkä ei. Mitä minulla on heidän kanssaan tekemistä? — (*Hermostuneesti.*) Ja mistä tiedätte, että olen taiteilija? Ettehän te tunne minua?

LUCIFER

(kumartaen).

Tunnettu taiteilija ei voi piillä missään eikä milloinkaan.

PETÄJÄ

Todella?

LUCIFER

Olen tiennyt jo aamunkoitosta alkaen teidän saapuneen paikkakunnalle.

PETÄJÄ

Sepä imartelevaa! — Kuka te olette siis? Vaakooja? Salapoliisi?

LUCIFER

Vähän kutakin, mutta pääasiallisesti pyroteknikko.

PETÄJÄ

Kiertävä?

LUCIFER

Toimitan iletulituksia, milloin siellä, milloin täällä, tänä yönä tuolla joen toisella puolen.

P E T Ä J Ä
(mielenkiinnolla).

Tuolla, missä näkyvät nuo tehdasrakennukset?

L U C I F E R

Siellä, missä tehtaan herrat juhlivat tänä yönä.

P E T Ä J Ä

On joku merkkipäivä siis?

L U C I F E R

Te ette tiedäkään siitä mitään? On saapunut pankkiireja Pietarista, Lontoosta, Parisista...

P E T Ä J Ä

Joku uusi liikeyritys?

L U C I F E R

On kysymys tehtaan ja koko kosken myömisestä eräälle ulkomaiselle osakeyhtiölle.

P E T Ä J Ä

Niinkö? — Ja te olette tilattu tänne heille ilotulitusta toimittamaan?

LUCIFER

Illallisten jälkeen, sampanjapullojen paukuksessa — Kenties voin pyytää herrasväkeä katsomaan ja arvostelemaan mestarinäytettäni?

PETÄJÄ
(viehättyneenä).

Kiitoksia paljon. Siitä tulee siis mestarinäyte?

LUCIFER

Olkaa vakuutettu. Liekkilaivat tulevat ilmassa purjehtimaan, tähtisateet yli seudun lankeamaan. Koko koski valaistaan.

PETÄJÄ

Eri värejä?

LUCIFER

Sinistä tulta, punaista tulta, kaikenkarvaista tulta . . .!

PETÄJÄ
(innostuneena).

Näky jumalille!

LUCIFER

Näky ennen kaikkea juuri taiteilijalle! — Juuri te olette mies antamaan siitä pätevimmän ja asiantuntevimman arvostelun.

PETÄJÄ

(keveästi kumartaen).

Minä maalaan vain kankaalle, te taivaalle, minä väreillä, te tulella...

LUCIFER

Oh!

PETÄJÄ

Mutta jos sallitte, otan mielelläni vastaan virkatoverillisen tarjouksenne.

(Ojentaa kätensä hänelle.)

LUCIFER

Kiitos.

PETÄJÄ

Milloin alkaa ilotulitus?

LUCIFER

(katsoo kelloaan).

Täytyy olla pimein aika vuorokaudesta, jos mieli onnistua minun mestarityöni.

P E T Ä J Ä

Sen ymmärrän. Ja mistä on sopivin katsoa sitä?

L U C I F E R

Tästä. Te voitte tästä nähdä kaikki. Teidän ei ole tarvis sitävarten liikkua paikaltanne.

P E T Ä J Ä

Erinomaista. — Mutta Salme? Sinähän et sano mitään? Mitä arvelet: eikö olisi ollut vahinko, jos olisimme äsken menneet levolle?

L U C I F E R

(hymyillen)

Minun keinotekoinen ukkos-ilmani olisi herrasväen kyllä herättänyt.

P E T Ä J Ä

Salme! Sanohan toki jotakin...

L U C I F E R

Armollinen rouva on kenties vielä vähän sähködyksissään äkillisestä tulostani.

P E T Ä J Ä

Hän on ollut hiukan hermostunut viime aikoina. — Salmel! Sinä tunnet tämän herran?

L U C I F E R

(*nopeasti*).

Me olemme toisemme joskus tavanneet.

P E T Ä J Ä

Kuten arvasinkin.

L U C I F E R

Aivan ohimennen muuten. — (*Iivari tulee sisälle whiskytarjottimineen.*) Tuonne toiselle pöydälle. (*Osoittaa vasemmalle.*)

P E T Ä J Ä

(*kohteliaasti*).

Kuinka? Emmekö mahdu saman pöydän ääreen?

L U C I F E R

Mielelläni, jos armollinen rouva vain suvaitsee. Mutta siinä tapauksessa minä pyydän tarjota teille.

P E T Ä J Ä

Te tarjoatte jo taiteenne, sallikaa minun pitää huoli enemmästä kestityksestä. — (*Iivarille.*) American sec!

L U C I F E R

Ja toinen jäihin minua varten. — (*Iivari menee.*) Täytyyhän meilläkin olla jotakin iloa myös tällä puolen.

P E T Ä J Ä

Niinpä kylläkin. Teidän täytyy siis ennen pitkää sinne?

L U C I F E R

Ei ollenkaan.

P E T Ä J Ä

Kuinka?

L U C I F E R

(*hymyillen vieokkaasti.*)

Minulla on erinomaiset apulaiset. He pitävät huolta kaikesta, kunhan minä vain täältä annan alkumerkin heille.

I I V A R I

(*vasemmalta.*)

Herra Tirehtööriä pyydetään puhelimeen.

LUCIFER

Anteeksi.

(Menee nopeasti vasemmalle. Iivari seuraa häntä. Salme, joka on tähän saakka istunut jäykkänä sohvankulmassa, käyntikortti yhä kädessään, nousee äkkiä ylös. Repäisee kortin ja polkee sen kiivaasti kantansa alle. Petäjä katsoo häneen kummastuneena.)

SALME

Nyt minä olen kerrankin oikein vihainen sinulle!

PETÄJÄ

Miksi?

SALME

Että sinä viitsit tutustua tuon miehen kanssa! Sinä — hänen, hahhah! *(Nauraa katkerasti.)*

PETÄJÄ

(painokkaasti).

Minusta tuntui kuin sinä ennemmin olisit häneen tutustunut.

SALME

Minä en mahtanut sille mitään. Hän suorastaan juoksi tielleni.

P E T Ä J Ä

Aivan sama on minun laitani. En minäkään ole etsinyt häntä.

S A L M E

Mutta että sinä viitsit sallia hänen tulla meidän pöytäämme. Ja viitsit välittää hänen mestarinäytteistään!

P E T Ä J Ä

(tyyneästi).

Ilotulituksesta, niin. — Sinä et välitä siitä?

S A L M E

Ilotulituksesta? — Hahhah!

P E T Ä J Ä

Voihan siinä olla jotakin katsottavaa. Mutta ellei se huvita sinua...

S A L M E

Kyllä, kyllä!

P E T Ä J Ä

Tahdoin ainoastaan sanoa, että voimme jättää sen katsomattakin. Aivan kuin sinua miellyttää.

S A L M E

Minäkö tahtoisin riistää sinun ilosi, sinun taiteellisen ilosi? — Hahhah, enpä suinkaan!

P E T Ä J Ä

Minusta vain tuntui niin.

S A L M E

(katkeralla ivalla).

Hän maalaa tulella, kuuletko, sinä vain väreillä, hän taivaalle, sinä kurjille kangaspalasille! — Etkö itse äsken sanonut niin?

(Liikkuu levottomasti huoneessa. Petäjä tyynenä paikallaan, seuraten tarkkaavasti hänen kasvonilmeitään.)

P E T Ä J Ä

Kyllä. Minä sanoin niin. Mutta mitä merkillistä siinä oli?

S A L M E

Siinä! Sinä et näe siinä mitään merkillistä? — *(Käy kiivaasti häntä kohden.)* Etkö huomaa, miten tuollaisella puheella alennat itsesi?

P E T Ä J Ä
(*hämmästyneenä*).

Minä?

S A L M E

Juuri sinä! Kohotat hänet pilviin, asetat it-
sesi maata matalammaksi!

P E T Ä J Ä

Tokkohan?

S A L M E

(*liikkuu huoneessa*).

»Virkatoverillisen tarjouksenne!» Hah, hah! –
Reino, mitä sinä ajattelet?

P E T Ä J Ä

Kenties minulla olisi enemmän syytä kysyä
sinulta sitä.

S A L M E

(*tyyntyy äkkiä*).

Minulta? – En mitään erikoista.

P E T Ä J Ä

Sinä olet tänä iltana niin kovin kummallinen.

S A L M E

Minä? Mistä sen päätät?

P E T Ä J Ä

Käytöksestäsi, joka ei ole normaalin ihmisen.

S A L M E

Minun? Sinä kuvittelet!

P E T Ä J Ä

Et itse huomaa sitä. Sinä heilut sinne ja heilut tänne kuin magneettineula, joka on joutunut raudan läheisyyteen.

S A L M E

(väkinäisesti).

Raudan? Minkä raudan? *(Osoittaa vasemmalle.)*
Et suinkaan tarkoita häntä, h ä n t ä, hahhah?
(Nauraa kimakasti.)

P E T Ä J Ä

Enpä suinkaan, vaikka eihän sekään niin aivan mahdotonta olisi.

S A L M E

Eikö? Hahhah! — Sinä olet suuremmoinen tänä iltana.

P E T Ä J Ä

Niin. Olettehan te kaksi toisenne ennen tunteet.

S A L M E

Entä sitten? Siinä ei toki mitään pahaa liene?

P E T Ä J Ä

Kuka on puhunut pahasta? Koetan selittää ainoastaan sinun salaperäistä mielenliikutustasi.

S A L M E

(katsoo suurin silmin häneen).

Salaperäistä? Mielenliikutusta?

P E T Ä J Ä

Niin, äsken hänen sisälle astuessaan. — Olit h a n liikutettu?

S A L M E

Reino, sinä tähtäilet johonkin, sinä epäilet jotakin, jota et tahdo sanoa minulle. — Mitä se on? Etkö voi sitä uskoa minulle?

P E T Ä J Ä

Vaikea sanoa, mitä ei tiedä. Mutta olisihan v o i n u t sattua jotakin teidän kahden välillä.

S A L M E

Meidän? Hänen ja minun? — (*Nauraa väkinäisesti.*) Oletko hullu?

P E T Ä J Ä

En vielä.

S A L M E

Mutta ajattelehan toki! Mitä minulla voisi olla yhteistä tuon miehen kanssa?

P E T Ä J Ä

(*tyynesti.*)

Minä en tiedä. Ehkä joku tilapäinen lemmentarina.

S A L M E

Reino! Nyt loukkaat sinä minua.

P E T Ä J Ä

Tarkoitukseni ei ollut loukata sinua. — Ei luonnollisesti mitään vakavampaa. Joku katse, joku kädenpuristus, kenties suutelo...

S A L M E

Hyl!

P E T Ä J Ä

Armaani! Tiedäthän että minä en pane mitään arvoa sellaiselle.

S A L M E

(ivallisesti).

Tiedän, tiedän liiaksikin.

P E T Ä J Ä

Minkä?

S A L M E

Että sinä seisot kaiken sellaisen yläpuolella.

P E T Ä J Ä

Sellaisen? — Nyt mahdoit jälleen sanani väärin selittää.

S A L M E

Sellaisen alhaisen, niin korkealla kuin taivas on maasta kohotettu! — *(Etääntyä hänestä.)* Mutta kuinka sinä voit ajatella sitten, että minä...?

P E T Ä J Ä

Hyvä ystävä!

S A L M E

Enkö minä ole yhtä ylväs? Enkö minä ole yhtä korkealla mielestäsi?

P E T Ä J Ä

Paljon korkeammalla, jos niin tahdot. — Mutta minä vakuutan sinulle: et sinä ollenkaan astuisi alemma siltä kunniasijaltasi, vaikka myöntäisitkin.

S A L M E

Myöntäisin? Mitä?

P E T Ä J Ä

(hymyillen).

Että olisit suudellut muitakin miehiä kuin minua.

S A L M E

Niinkö? — *(Ylenkatseellisesti.)* Kenties minun olisi pitänyt heille vielä antautua?

P E T Ä J Ä

Mahdollisesti olet heille myös antautunut. — *(Ojentaa kätensä.)* Eihän se mitään...

S A L M E

(katsoo häneen).

Eikö se mitään?

P E T Ä J Ä

Ei ainakaan mitään, jonka tuomariksi minun sopisi asettua. Sillä enhän minäkään mikään pyhimys ole ollut.

S A L M E

Varmaan et!

P E T Ä J Ä

(leikillisesti).

Ei sinun silti ole tarvis syödä minua silmilläsi. Maailma on nyt kerran sellainen.

S A L M E

Ja tuolla luulottelet sinä houkuttelevasi minut samallaiseen itsetunnustukseen?

P E T Ä J Ä

En. Mutta olisin iloinen, jos voisit olla minulle yhtä avomielinen kuin omalle itsellesi.

S A L M E

(salaperäisellä ilmeellä).

Luuletko sitten, että aina ollaan niin avomieliset omalle itselleen?

P E T Ä J Ä

(vakavasti).

Minä toivon niin. — Ihminen, joka pettää itseään, on liian onneton, enkä ymmärrä, kuinka hän ollenkaan jaksaa elää tässä maailmassa.

S A L M E

Kenties hän ei kauan eläkään. (*Menee veran-
nan ovelle.*)

P E T Ä J Ä

Mitä tarkoitat?

S A L M E

Luulen, että useimmat itsemurhaajat ovat juuri heidän joukostaan etsittävät.

P E T Ä J Ä

Henkisen itsemurhan he ovat jo sitä ennen tehneet. Siksi ei maailma mitään kadota heissä.

S A L M E

(*päätään nyökkäyttäen.*)

Antaa menevän mennä, toisin sanoen.

P E T Ä J Ä

Juuri niin. Mutta, miksi heistä puhumme?

(*Hymyillen.*) Eihän meistä kumpikaan toki mieli itsemurhaa.

S A L M E

Oletko niin varma siitä?

P E T Ä J Ä

(*jyrkästi.*)

Olen. — (*Nousee, tulee hänen luokseen.*) Salme, et saa leikilläsiäkään sanoa sellaista.

S A L M E

Kuka estää minua siitä?

P E T Ä J Ä

Minä. — (*Hellästi.*) Ei saa leikkiä tulen kanssa.

S A L M E

(*säpsähtäen.*)

Tulen?

P E T Ä J Ä

Tarkoitan: sellaiset ajatukset ovat kuin tuli, niitä ei ole päästettävä sydämen syvimpään pe-siytymään.

S A L M E

Miksi ei?

P E T Ä J Ä

Siksi että ne kytevät kauan salassa, kunnes ne äkkiarvaamatta, oman luontonsa sokeasta välttämättömyydestä, ilmiliikkiin leimahtavat.

S A L M E

(tuijottaen häneen).

Ja silloin?

P E T Ä J Ä

Silloin ne levittävät ympärilleen hävitystä ja kuolemaa. — Miksi katsot minuun noin? Enhän mitään mieletöntä sano.

S A L M E

Et, sinä et sano koskaan mitään mieletöntä. *(Äkkiä purskahtaen.)* Mutta etkö sitten näe, kuka tuo mies on?

P E T Ä J Ä

Hän?

S A L M E

Niin. Miksi tahdot seurustella hänen kanssaan? Miksi et aja ulos häntä? Miksi et hädä häntä koko tajunnastasi?

P E T Ä J Ä

Olemme julkisessa hotellissa. Hän voi liikkua täällä yhtä vapaasti kuin mekin.

S A L M E

(kiihkeästi).

Miksi hän ei esiinny sitten julkisesti? Miksi hän käyttää naamiota? — Kuuleehan jo hänen äänestään, että hän ei ole mikään rehellinen mies!

P E T Ä J Ä

Tosi on, että hän ensi hetkessä vaikutti minuun sangen vastenmielisesti...

S A L M E

Eikö totta? Ensimmäinen vaikutus ei petä koskaan.

P E T Ä J Ä

Päinvastoin, se pettää sangen usein, ellemme aina ja joka hetki ole valmiita sitä tarkistamaan.

S A L M E

(epätoivoisesti).

Ah! Sinä sokea! Sokea!

P E T Ä J Ä

Sitäpaitsi: s i n u n ensimmäinen vaikutuksesi se oli.

S A L M E

Minun? — Miksi et siis uskonut siihen? Miksi et voi vieläkään siihen uskoa?

P E T Ä J Ä

Salmel! Olethan suunniltasi.

S A L M E

Reino! Vie minut pois täältä! Älä jätä minua tänne! Reino, minä pyydän, minä rukoilen sinua . . .

P E T Ä J Ä

(tutkivasti).

Puhut aivan kuin joku vaara uhkasi sinua.

S A L M E

Kenties uhkaa minua joku vaara . . .

P E T Ä J Ä

Mikä?

S A L M E

Minä en tiedä. — *(Maanitellen.)* Eikö totta, me matkustamme nyt heti täältä? Tänä yönä jo.

P E T Ä J Ä

Mutta miksi? Vielä äsken viihdyit sinä niin hyvin täällä.

S A L M E

(kärsimättömästi).

Äsken, äsken, olenhan minä voinut muuttaa mieltäni! — *(Hätäisesti.)* Yöjuna lähtee muutaman minuutin perästä. Me voimme siihen saada kaikki valmiiksi . . .

P E T Ä J Ä

Emmekä me kuitenkaan ehtisi enää asemalle. — Mutta mikä sinua vaivaa, Salme? Pelkäätkö siihen määrään tuota miestä?

S A L M E

Minä? Kuka on sanonut, että pelkään häntä?

P E T Ä J Ä

(tyynesti).

Näenhän sen koko olennostasi. — Mitä hän on siis tehnyt sinulle? Mitä teidän välillänne on voinut niin hirveätä tapahtua?

S A L M E

Älä kysy! Älä kysy!

P E T Ä J Ä

Täytyyhän minun saada tietää se voidakseni estää vaaran, jos sellainen todella uhkaa sinua.

S A L M E

Älä kysy!

P E T Ä J Ä

Miksi et luota minuun? Sitä vartenhan minä olen olemassa.

S A L M E

Niin, niin.

P E T Ä J Ä

(lämpimästi).

Eikö totta: sinunkin on helpompi olla sitten. Ja minä vannon, vaikka se olisi mitä tahansa . . . *(Askeleita vasemmalta.)* Hiljaa! Hän tulee. Me puhumme sitten, kahden kesken, tästä.

S A L M E

Minä ainakaan en tahdo kohdata häntä.

(Pakenee verannalle. Petäjä, joka myös on jonkun verran kiihoittunut, menee vasemmalle takalalle. Lucifer tulee.)

LUCIFER

Anteeksi, että viivysin niin kauan. — (*Katsoo ympärilleen.*) Teidän naisenne on mennyt?

PETÄJÄ

(*hiukan hermostuneesti.*)

Hän on siellä, verannalla.

LUCIFER

Ah, pelkäsin, että hän jo oli mennyt nukku-
maan.

PETÄJÄ

Te pelkäsitte?

LUCIFER

Ainoastaan, että hän jäisi vaille tarjoamaani
taidenautintoa. — Kas niin, nyt on se asia sitä
myöten valmis...

PETÄJÄ

Te olette antanut määräyksenne?

LUCIFER

Pienimpiä yksityisseikkoja myöten. — (*Iivari
tulee kantaen sampanjatarjotinta.*) Ja nyt, herra
taiteilija! Emmekö istu?

(*Viittaa sohvapöytään.*)

P E T Ä J Ä
(*epävarmasti*).

Luulen, että meidän sittenkin täytyy kieltäytyä huvista.

L U C I F E R

Kuinka?

P E T Ä J Ä

On ehkä parasta, että menemme levolle. — Me olemme päättäneet matkustaa huomen-aamulla varhain . . .

L U C I F E R

Turhia, te ette matkusta minnekään.

P E T Ä J Ä

Kyllä.

L U C I F E R

(*hyväntahtoisella itsepintaisuudella*).

Ja minä vakuutan teille: te jäätte kuin jäättekin koreasti tänne. — (*Iivarille, joka on vetäytynyt ovensuuhun.*) Odotatko jotakin?

I I V A R I

Pyytäisin vain kysyä, tarvitseeko herrasväki vielä mitään?

LUCIFER

Emme. — Se on totta: joku kynttilä. Minua varten.

(Iivari pois.)

PETÄJÄ

Mitä sillä aiotte?

LUCIFER

Eihän voi tietää koskaan... Täytyy olla aina varustettu. — *(Iivari tuo kynttilän. Lucifer pistää sen povitaskuunsa, kuiskaa jotakin ja antaa rahaa hänelle, Iivari pois syvästi kumartaen.)* Kas niin, herra taiteilija: maljannel!

PETÄJÄ

Lasin voin juoda kanssanne. — *(Kilistävät ja maistavat seisoaltaan.)*

LUCIFER

Naisen malja! Teidän naisenne! — Pyydän julkilausua syvimmän kunnioitukseni ja ihailuni häntä kohtaan.

PETÄJÄ

Pyydän kiittää hänen puolestaan.

LUCIFER

Eikö hän itse voisi sitä tehdä? — Kutsukaa hänet tänne!

PETÄJÄ

(vastenmielisesti).

Minä koetan. — *(Menee verannalle ja palajaa heti takaisin.)* Hän ei ole siellä enää.

LUCIFER

Missä hän on?

PETÄJÄ

Hän on nähtävästi pistäytynyt puutarhaan kävelemään. — Te näette, minun täytyy jättää teidät.

LUCIFER

Miksi? Hänen tähtensä? — Antakaa te hänen kävellä vaan. Se tekee hyvää hänelle.

PETÄJÄ

(terävästi).

Mistä sen tiedätte?

LUCIFER

Täytyy ymmärtää nuoria naisia. Ja luvalla

sanoen, herra taiteilija: te ette ymmärrä omaa naistanne niin hituistakaan.

P E T Ä J Ä

Te ymmärrätte?

L U C I F E R

En häntä erikoisesti, mutta ylimalkaan. Eikä ole mitään erikoisia naisia olemassa. On vain nainen, naaras, sukupuoli-olento.

P E T Ä J Ä

(kylmästi).

Niin miellyttävää kuin olisikin kuulla teidän mielipiteitänne tästä asiasta, täytyy minun nyt päättää tämä keskustelu.

L U C I F E R

Te menette? Minne?

P E T Ä J Ä

Puutarhaan. — *(Ivahymyllä.)* Erikoista naista etsimään.

S A L M E

(on tullut verannan ovelle).

Ei ole tarpeellista. Tässä minä olen.

LUCIFER

Katsokaa, herra taiteilija! — Mitä minä sanoin? Turhaa te hänestä huolehditte.

PETÄJÄ

(*Salmelle*).

Eikö totta: sinä olet väsynyt, menemme levolle?

SALME

Minä voin hyvin kyllä tännekin jäädä.

LUCIFER

Katsokaal! Hän tahtoo jäädä.

PETÄJÄ

Ei.

LUCIFER

Kyllä. Mutta te tahdotte ajaa pois hänet. Hyi, ettekö häpeä, herra taiteilija?

PETÄJÄ

(*vie syrjään Salmen*).

Olet oikeassa tuon miehen suhteen. Hän on todellakin sietämätön. — Emmekö poistu?

S A L M E

Minä puolestani en näe mitään syytä siihen.

P E T Ä J Ä

Kuinka? Sanoithan itse äsken...?

S A L M E

(hermostuneesti).

Äsken, äsken! Aina sinä elät äskeisessä. —
(*Katsoo suoraan silmiin häntä.*) Minä t a h d o n
jäädä.

P E T Ä J Ä

Sinä tahdot? — Mutta meidänhän piti huomen-
aamulla matkustaa...

S A L M E

Tänä iltana meidän piti matkustaa.

P E T Ä J Ä

Me emme olisi enää ehtineet junalle.

S A L M E

Kyllä, jos vain olisimme oikein kiirehtäneet.
— Sinä et tahtonut matkustaa, no niin, me
jäämme.

P E T Ä J Ä

(miltei nöyrästi).

Jos jäämmekin, eihän meidän silti ole tarvis jäädä tänne, hänen seuraansa.

S A L M E

Äsken en minä tahtonut seurustella hänen kanssaan, sinä tahdoit. Nyt minä tahdon, sinä et tahdo.

P E T Ä J Ä

En.

S A L M E

(pingoitettulla hymyllä).

Suo anteeksi, armaani: olet aina moittinut minua oikulliseksi. Mutta kuinka onkaan itsesi laita?

P E T Ä J Ä

Miksi tahdot siis nyt välttämättömästi jäädä hänen seuraansa?

S A L M E

Luulin sillä sinulle mieliksi tekeväni.

P E T Ä J Ä

Päinvastoin, minä vakuutan, että harva ihminen on vaikuttanut minuun niin vastenmielisesti.

S A L M E

(ilkkuen).

Ensimmäinen vaikutus voi pettää, voi pettää!

P E T Ä J Ä

Ei. Nyt olen varma siitä.

S A L M E

Ja eihän ketään saa tutkimatta tuomita? Onhan se vasten sinun omia periaatteitasi!

P E T Ä J Ä

Salme, minä rukoilen, älä puhu minulle noin!

S A L M E

Kuinka minun pitäisi puhua sinulle? Koetanhan seurata vain jokaista oikkuasi ja päähänpistoasi.

P E T Ä J Ä

Salme, sinä et tahdo ymmärtää minua. — Olisitpa kuullut hänen raa'an äänenpainonsa äsken, kun hän naisista puhui...

S A L M E

(kuten edellä).

Hän tuntee, näetkös, naiset, hän tuntee! — Mutta miksi me tässä seisomme? Emmekö istu? Istu ja iloitse?

(Lähestyy sohvapöytää, jonka laitaan Lucifer on huolettomasti nojautunut, seuraten tarkkaavaisena ryhmää etualalla.)

LUCIFER

Eikö totta, me otamme lasin?

SALME

Tietysti. Odottaahan meitä suuremmin taidenautinto. Pitihän meidän katsoa ilotulitusta!

(Kilistävät. Lucifer viittaa Salmen istumaan. Petäjä tyytymättömänä vasemmalla etualalla.)

Esirippu.

TOINEN NÄYTÖS.

Salme ja Lucifer nauravat ja ilakoivat sohvapöydän ääressä. Petäjä lähestyy synkkänä heitä, tarttuu lasiinsa ja juo sen pohjaan sanaakaan sanomatta. Kumpikin katsovat häneen kummastuneina.

P E T Ä J Ä

Salme! Sinä olet sairas.

S A L M E

Minä? — (*Nauraa vallattomasti.*) En ole koskaan vielä tuntenut terveemmäksi itseäni.

P E T Ä J Ä

Sinä olet sairas. Sen kuulee sinun äänestäsi, sen näkee sinun silmistäsi. — (*Tarttuu hänen käteensä.*) Sinähän vapiset aivan.

S A L M E

Mitä vielä! Vapisen vain sisällisestä jännityksestä odottaessani tuota tulikoetta.

P E T Ä J Ä

Ja sinun sormesi ovat jääkylmät. — Salme, minä pyydän: mene nukkumaan!

S A L M E

(vetäen kätensä pois).

Ethän sinä ole mikään sairaanhoitaja. — *(Kohottaa lasinsa Luciferille.)* Te kuulette: hän tahtoo ajaa minut pois.

L U C I F E R

Minä kuulen. Mutta me annamme anteeksi hänelle. — *(Kilistävät.)* Eikö totta, herra taiteilija? Ettehän te tahdo ryöstää meiltä tätä iloa?

P E T Ä J Ä

Kyllä, minä tahdon. — Salme: minä k ä s k e n , että menet nukkumaan.

S A L M E

(katsoo häneen).

Sinä käsket?

P E T Ä J Ä

Niin, minä teen sen, ellet ymmärrä sitä itsestäsi.

S A L M E

Ja ellen tottele sinua?

P E T Ä J Ä

Tottelet ainakin lääkäriä. Sillä nyt minä soit-
tan hänelle. Hänen täytyy heti tulla tänne.

(Menee nopeasti vasemmalle. Vaitiolo.)

S A L M E

(arasti).

Mahtaako hän tehdä sen todellakin?

L U C I F E R

Luulen, että se on helpommin sanottu kuin
tehty. — Elleivät minun laskuni aivan petä...

S A L M E

Kuinka niin? Tuo kuullostaa kovin salaperäi-
seltä.

L U C I F E R

Ehkä minulla onkin syytä olla salaperäinen.
Maljannel!

*(Katsoo merkitsevästi häneen. Vaitiolo. Petä-
jä palajaa vasemmalta.)*

P E T Ä J Ä

Puhelinjohto lienee rikki. Minä en saa mitään vastausta keskus-asemalta. — (*Painaa sähkökellon nappulaa.*) Viinuri voi mennä...

L U C I F E R

Anteeksi, lähetin hänet juuri eräälle asialle.

P E T Ä J Ä

(*kärsimättömästi*)

Tottahan täällä lienee muuta palvelusväkeä. — Taikka: minä menen itse...

S A L M E

Sinä menet?

P E T Ä J Ä

Lääkäri asuu vain muutaman kivenheiton päässä tästä.

L U C I F E R

On jo myöhäistä.

P E T Ä J Ä

(*häntä kuulematta*)

Minä tunnen hänet, hän nousee kyllä ylös, jos hän jo olisi ehtinyt mennä nukkumaankin. — (*Aikoo perälle, palajaa.*) Salme: vielä viimeisen kerran...

S A L M E

Jätä rauhaan minut!

P E T Ä J Ä

Kuten tahdot.

(Pois nopeasti perälle. Vaitiolo. Lucifer nousee, istuu Salmen vierelle ja ottaa hänen kätensä. Salme välttää hänen katsettaan.)

L U C I F E R

Katso minuun! — *(Salme tottelee ehdottomasti.)*
Eihän sinua mikään vaivaa?

S A L M E

Ei.

L U C I F E R

Hyvä. — *(Kiertää hänet käsivarrellaan.)* Siitä on kauan kuin me kaksi olemme näin tuttavallisesti jutelleet.

S A L M E

(soinnuttomasti).

On.

L U C I F E R

Muistatko niitä aikoja vielä?

SALME

Muistan.

LUCIFER

Muistatko, kuinka poltit isäsi verstaan, eikä kenelläkään muulla, kuin minulla ollut vihiä siitä?

SALME

Niin. Minä poltin.

LUCIFER

Oletko senjälkeen murhapolttanut mitään?

SALME

(päättään pudistaen).

En.

LUCIFER

Eikö sinun ole tehnyt mielikään?

SALME

Kyllä. Joskus.

LUCIFER

Hän ei tiedä mitään sinun salaisesta intohimestasi?

S A L M E

Hän?

L U C I F E R

Tuo toinen, tarkoitan. — Sinä et ole puhunut siitä hänelle mitään? Hän ei ole arvannut sitä?

S A L M E

(hitaasti).

Ei.

L U C I F E R

Siis hän ei tunne sinua ollenkaan? Hän pitää sinua aivan tavallisena, arkipäiväisenä ihmisenä?

S A L M E

Minä luulen niin.

L U C I F E R

(ylenkatseellisesti).

Ja hän luulee muka olevansa taiteilija! — Valtiatar sinä olet, hävittävän ja kuluttavan tulen ikuinen jumaluus...

S A L M E

Niin.

LUCIFER

Luotu kypeniä kylvämään, veripunaisia liekkejä puhaltamaan . . .

SALME

(vilkkaasti).

Niin, niin.

LUCIFER

Ja hän tahtoo tehdä takkavalkean sinusta! — Mikä typeryys!

SALME

Takkavalkean?

LUCIFER

Hän tahtoo sinut vain kotiliedellä himmeästi helottamaan. — Onhan se rikos! Onhan se synti!

SALME

(yksinkertaisesti).

Hän sanoo, että on synti hävittää.

LUCIFER

Se poroporvari! — Niinkuin ei juuri tuhlaus, turmeleminen, hävittäminen olisi ihmisen suurin ilo!

SALME

Minulle se on ilo.

LUCIFER

Myöskin minulle. — Luonto hävittää joka hetki kokonaisia maailmoita. Miksi emme me ihmiset sitten?

SALME

Hän sanoo, että ihmisten tehtävä ei ole repiä, vaan rakentaa.

LUCIFER

Niinkuin voisi luoda hävittämättä, niinkuin voisi repiä rakentamatta! — Se arki-aivoinen, se sunnuntai-siveellinen pässinpää!

SALME

(hiukan levottomasti).

Hän on kuitenkin sangen hyvä minulle.

LUCIFER

Hahhah, ja hän luulee sillä sinut itseensä kiinnittävänsä! — *(Akkiä, tullen totiseksi.)* Ja sinä: oletko sinäkin hyvä hänelle?

SALME

En. En kyllin hyvä.

LUCIFER

Siinäpä se! Olet oikein paha hänelle. Kiusaat häntä, teet hänen elämänsä sietämättömäksi.

SALME

(katsoo hämmästyneenä häneen).

Luuletko? Onko hän sanonut sinulle jotakin?

LUCIFER

Ei. Ja kuitenkin on asia niin.

SALME

Voi olla.

LUCIFER

Katsopas! — Ja kuitenkin minä tiedän, kuinka hyvä sinä, ja juuri sinä yksin voit olla.

SALME

Hyvä sinulle, niin.

LUCIFER

Vaikka minä en ole koskaan sinulle mitään erikoista hyvyttä osoittanut! Eikö se ole kovin ihmeellistä?

SALME
(koruttomasti).

En minä puolestani ole nähnyt mitään ihmeellistä siinä.

LUCIFER

Et, yhtä vähän kuin siinäkään, että olet paha hänelle. Tiedätkö, mitä se todistaa?

SALME

En tiedä, olenko paha hänelle. Minulla on vain aina hänen suhteensa paha omatunto.

LUCIFER

Häh? Paha omatunto? — Se todistaa vielä selvemmin kuin kaikki muu pahuutesi häntä kohtaan, ettet rakasta häntä.

SALME

Niinkö?

LUCIFER

Oikeilla rakastavaisilla on aina hyvä omatunto. — Sinä katsot minuun? Sinä et usko sitä?

S A L M E

(eteensä tuijottaen).

Minulla on lapsuudesta saakka ollut paha omatunto.

L U C I F E R

Siksi, että sinä aina olet tahtonut peittää jotakin. Siksi, että sinä aina olet tahtonut esiintyä jonakin muuna.

S A L M E

Voi olla niin.

L U C I F E R

Nyt sinulla ei ole paha omatunto?

S A L M E

Ei.

L U C I F E R

Eikä ole ollut milloinkaan minun seurassani?

S A L M E

(painaen päänsä hänen povelleen).

Ei. Sinä olet ainoa, jonka luona minulla aina on ollut tyyntä ja turvallista.

LUCIFER

Tiedätkö, mistä se johtuu? Siitä, että minä olen ainoa, joka ymmärrän sinua, joka otan sinut sellaisena kuin olet, kaikkine, alastomimpinekin ominaisuuksinesi.

SALME

(*keimaillen*).

Millainen olen siis mielestäsi?

LUCIFER

Suloinen, hurmaava, päätä-pyöräyttävä olento, joka voit tehdä tuokiosta ijäisyyden. — (*Suutelee otsalle häntä.*) Mutta sinun täytyy saada hävittää, paljon hävittää...

SALME

Niin, niin.

LUCIFER

Polttaa kokonaisia maailmoita. — Elämä on sairas, parantumattomasti sairas, Salme. On turhaa sitä paikata ja tohtoroida.

SALME

Eikö totta?

LUCIFER

(nousee juhlallisesti).

Minun tunnuslauseeni on: mitä ei lääke paranna, rauta parantaa, mitä ei rauta paranna, tuli parantaa.

SALME

Mikä suuri, mikä ihana tunnuslause!
(Taputtaa käsiään.)

LUCIFER

Hyvä. Siispä tiedä, että aion sitä kohta toteuttaa, tuolla, joen toisella puolen.

SALME

Siellähän piti pian alkaa sinun ilotulituksesi.

LUCIFER

(ylenkatseellisesti).

Ilotulituksen? Kuka puhuu ilotulituksesta? —
(Voimakkaasti.) Lakko alkaa siellä, suurlakko, vallankumous . . .

SALME

Vallankumous? Mitä kumotaan?

LUCIFER

Vanha maailma! Hänen maailmansa, jota lisäksi ja Jaakopin jumalaksi sanotaan. — Jo tällä hetkellä kiertävät sähköiset sanat kautta maan, salaiset kokoukset istuvat kaikkialla...

SALME

Kuinka jännittävää!

LUCIFER

Huomenna on suurlakko valmis. — Tiedätkö, mitä se merkitsee? Junaliike pysähtyy, laivaliike pysähtyy, sähkö sammuu...

SALME

(huudahtaen).

Se sammuu jo! Näetkö? Näetkö?

(Sähkölamput himmenevät huoneessa ja sammuvat vihdoin kokonaan.)

LUCIFER

Liian varhain! Tämä voi tarvella koko suunnitelmani. — *(Yrittää rientää vasemmalle, pysähtyy.)* Unohdin, että puhelinjohdot ovat jo monesta kohden katkaistut.

S A L M E

Me jäämme pimeään!
(Aikoo rientää perälle.)

L U C I F E R

Kuunvalo riittää meille. — *(Häntä pidättäen.)*
 Sinä näet kädessäni tämän kynttilän. Se on so-
 vittu merkki.

S A L M E

Kuinka?

L U C I F E R

(sytyttää kynttilän).

Katso! — *(Heiluttaa hitaasti kolmeen kertaan
 suuressa ympyrässä sitä.)* Se on merkki siitä, että
 kaikki on hyvin ja ilotulitus voi alkaa...

S A L M E

Anna, anna siis merkki heille!

L U C I F E R

(hymyillen salaperäisesti).

Minä en itse tee mitään. Minulla täytyy olla
 aina palvelijoita: käsiä, joita käytän, jalkoja joita
 juoksutan.

S A L M E

Tahdot, että minä tekisin sen?

L U C I F E R

Juuri niin, minun oikea, minun suuri, minun viisas tyttäreni! — (*Kuiskien.*) Samalla hetkellä leimahtaa tehtaan varastohuone tuleen...

S A L M E

(*katsoo jäykästi häneen.*)

Entäpä minä en tottele sinua?

L U C I F E R

Et tottele silloin omaa tahtoasi. — (*Tarjoo kynttilää hänelle.*) Ota kynttilä! Astu kynnykselle! Tuollainen pieni taikatemppu vaan...

P U N A I N E N M I E S

Kirje herra Tیرهتöörille.

(*Outo mies, punainen naamari kasvoillaan ilmestyy eteisen ovelle.*)

L U C I F E R

Odota!

(*Kiinnittää kynttilän pullon kaulaan ja vilkaisee nopeasti kirjeeseen.*)

SALME

Jotakin tärkeää?

LUCIFER

Lue! (*Ojentaa kirjeen hänelle.*)

SALME

En ymmärrä. Se on salakirjoitusta.

LUCIFER

Ah! se on totta!— Me käytämme sitä keskenämme.

SALME

Ketkä me?

LUCIFER

Me punaiset. — (*Repäisee lehden muistikirjastaan ja ojentaa sen sanansaattajalle.*) Vie!

PUNAINEN MIES

Minne?

LUCIFER

Sille, jolta sait kirjeen. — Hyvästi. (*Punainen mies poistuu syvään kumartaen.*)

SALME

Kuka hän oli?

LUCIFER

Minun käskyläisiäni.

SALME

Mitä seisoi kirjeessä?

LUCIFER

(lukee).

»Me olemme ilmiannetut. Sotaväkeä marssii tänne. Mitä on tehtävä?»

SALME

Ja sinä vastasit? — *(Ylenkatseellisesti.)* Sinä vastasit tietysti, että kaikki on toistaiseksi jätettävä?

LUCIFER

(vieikkaasti).

Ja sinä? Miten olisit sinä menetellyt minun sijassani?

SALME

Minä olisin antanut kapinan leimahtaa! Minä olisin vastannut, että sotaväki marssikoon! Minä olisin . . .

LUCIFER

No niin: minä olen vastannut valtiattareni mielen mukaan.

(Laskee kätensä ivallisella kohteliaisuudella sydämelleen.)

SALME

(vilpittömällä ihailulla).

Minun herrani ja mestarini!

LUCIFER

Oletko nyt tyytyväinen minuun?

SALME

Suuri sinä olet, suuri pahassa, tarkoitan.

LUCIFER

Mikä on hyvä ja mikä on paha? Eikö ole parempi asettua niiden kummankin ulkopuolelle?

SALME

Alapuolelle, tarkoitat sinä? — *(Nojaa raukeasti häneen.)* Voit olla oikeassa. Jos ei kerran voi nousta niiden yläpuolelle...

LUCIFER

Vain jumalilla on voimaa, siihen.

SALME
(*kuin unessa*).

... silloin on paras painua pohjavesiin.

LUCIFER

Niin. Ei kukaan tahdo jäädä iäkseen aaltojen ajeltavaksi.

SALME

Ei. — (*Aukaisee äkkiä silmänsä, irtautuu hänestä ja katsoo terävästi häneen.*) Nyt menen minä ja ilmiannan sinut.

LUCIFER

Kenelle? Mistä?

SALME

Työväelle: siitä, että olet pettänyt heidät. Sit-
ten sotaväelle, jonka sinä myös olet pettänyt.

LUCIFER
(*nykäyttäen olkapäitään*).

Sinä olet hullu!

SALME

En, vaan viisaampi kuin luuletkaan. — (*Tuijottaa eteensä. Kuin itseksensä.*) He ovat hulluja.

Niin, nyt näen päiväselvästi sen... Nehän kaksi kuuluvat yhteen.

LUCIFER

Ketkä kaksi?

SALME

Työväki ja sotäväki. Sinä yksin erotat heidät. Sinä yksin estät heitä yhtymästä.

LUCIFER

(välinpitämättömästi).

Paras, että he toisensa tuhoavat.

SALME

Miksi tekevät he sen? — *(Kääntää hitaasti silmänsä Luciferiin.)* Siksi, että sinä yllytät heitä!

LUCIFER

He itse tahtovat niin.

SALME

Mutta sehän on mielipuolisuutta. — Miksi he tahtovat? Miksi he eivät tee liittoa keskenään ja nouse sinua vastaan?

LUCIFER

(hymyillen).

Juuri siksi on paras pitää heidät erillään.

SALME

Mutta jos he yhtyisivät? Mitä silloin tapahtuisi?

LUCIFER

Silloin alkaisi maan päällä tuhatvuotinen valtakunta.

SALME

(päättään nyökkäyttäen).

Ja siksi petät sinä heitä molempia. — *(Jälleen itseensä vajoten.)* Sen minä ymmärrän. Mutta että he antavat pettää itsensä...

LUCIFER

Jätä jo tuo!

SALME

Sinä ajattelet: Jos kapina onnistuu, asetun minä työväen puolelle. Jos se taas epäonnistuu...

LUCIFER

(vieokkaasti).

Tämä kapina ainakin oli jo ennen syntymäänsä epäonnistunut.

SALME

... silloin olet sinä jälleen esivallan uskollisin alammainen. — *(Kääntää katseensa hitaasti häneen.)* Tiedän, kuka olet. Olet molempien palveluksessa, kuulut kumpaankin järjestöön.

LUCIFER

Kenen palveluksessa? Mihin järjestöön? — Sinä hourit.

SALME

(katsoo kiinteästi häneen).

Sekä heihin, jotka toimeenpaneavat salaliittoja, että heihin, joiden asia on tukahduttaa ja ilmoittaa niitä.

LUCIFER

Pah! Ponnistat suotta aivojasi.
(Tekee torjuvan liikkeen kädellään.)

SALME

Tunnusta, että puhun totta. Tunnusta...

LUCIFER

Ei ole aikaa enää. — (*Katsoo kelloaan.*) Sekunnit rientävät, meidän on nyt merkki annettava.

SALME

(*hitaasti.*)

Voin antaa merkin, jos sanot ensin täyden totuuden minulle. — Sinä ilmiannoit heidät?

LUCIFER

Esivalta on koko ajan tiennyt heidän hankkeistaan.

SALME

Sinun kauttasi?

LUCIFER

(*hymyillen.*)

Kuulun vallankumouksellisten pääkomiteaan.

SALME

Mutta sinä olet myös valtiollisen salapoliisin palveluksessa?

LUCIFER

Teen palveluksia jokaiselle, joka vaan pyytää apuani.

SALME

(päättään nyökkäyttäen).

Sen ymmärrän. — Mitä nyt aiot?

LUCIFER

Odotan asioiden kehittymistä.

SALME

Siellä vuotaa verta tänä yönä?

LUCIFER

Mikään ei ole sen uskottavampaa.

SALME

Itse et aio ottaa osaa taisteluun?

LUCIFER

(hymyillen).

En. Täytyy olla myös syrjästä-katsojia.

SALME

Vaikka olet asian alkuunpanija?

LUCIFER

Sota ei yhtä kaipaa. Ja sodassa kuulun minä aine pääesikuntaan.

S A L M E

(päättään nyykähyttäen).

Senkin ymmärrän. — Olet sangen avomielinen minua kohtaan.

L U C I F E R

Koska vaadit sitä. — *(Katsoo kelloaan.)* Mutta nyt on sinun merkki annettava.

S A L M E

Teen sen, koska en voi jättää sitä tekemättä. *(Menee verannan ovelle. Kello seinällä lyö kaksitoista. Salme piirtää koneellisesti kolme ympyrää ilmassa kynttilällä. Joukko outoja miehiä, mustat naamarit silmillään, on ilmestynyt eteisen ovelle. Lucifer menee, vaihtaa pari sanaa kuiskaten heidän kanssaan ja osoittaa Salmea:)*

L U C I F E R

Siinä rikollinen! *(Mustat miehet nykäyttävät päätään hyväksyvästi.)*

S A L M E

(käännähtäen).

En!

(Pudottaa kynttilän kädestään, pakenee oikealle etualalle. Ilotulitus syttyy oikealla.)

LUCIFER

Hän on meidän!

SALME

Ei, ei!

MUSTAT MIEHET

(hyväksyvästi mutisten).

Meidän.

LUCIFER

Meitä tarvitaan nyt toisaalla. — Tulemme ennen aamunkoittoa ja otamme sinut.

SALME

(kirkaisten).

Ah!

(Vaipuu maahan.)

Esirippu.

KOLMAS NÄYTÖS.

Salme sohvalla lepää taintuneena. Petäjä istuu tuolilla hänen pääpuoleltaan ja koettaa virvoitella eloon häntä. Punaiset liekit oikealta valaisevat näyttämöä.

SALME

(ponnahtaen istualleen).

Missä olen?

PETÄJÄ

Olet hyvässä turvassa. Minä se olen.

SALME

Reino! Miksi jätit minut?

PETÄJÄ

Muistaneit, että menin lääkäriä etsimään.

SALME

Niin, niin.

P E T Ä J Ä

Hän oli sairasmatkalla. Juttelin vain hetken hänen vaimonsa kanssa. Tulen takaisin, löydän sinut lattialta taintuneena.

S A L M E

(katsoen ympärilleen).

Onko . . . h ä n . . . poissa?

P E T Ä J Ä

Kuka?

S A L M E

Hän . . . tuo toinen.

P E T Ä J Ä

Ilotulittaja?

S A L M E

(vavisten).

Pimeyden ruhtinas hän on.

P E T Ä J Ä

Varmaan on hänessä, jotakin salaperäistä. -- Kuulin tohtorilassa, että hän on jonkun aikaa maleksinut näillä tienoin. Eikä kukaan tiedä, mitä hänellä on oikein mielessään.

S A L M E

Minä tiedän. — (*Kuumeentapaisesti.*) Hän toimeenpääsee salaliittoja . . .

P E T Ä J Ä

Niinkö?

S A L M E

. . . ja ilmiantaa ne. Hän hävittää, mitä muut rakentavat. Hänen tunnuslauseensa on . . .

P E T Ä J Ä

(*rauhoittaen.*)

Etköhän nyt väsyttä itseäsi puhumalla?

S A L M E

En ollenkaan. Olen aivan terve. — (*Peittää silmänsä.*) Eikö tämä ilotulitus lopu milloinkaan?

P E T Ä J Ä

En tiedä, teenkö oikein sen sinulle sanoesani. On tapahtunut hirveä onnettomuus.

S A L M E

(*katsoo kauhistuneena häneen.*)

Onnettomuus?

P E T Ä J Ä

Tehdas palaa. Sotaväkeä on saapunut läheiseltä leiripaikalta sitä sammuttamaan.

S A L M E

Minä sen poltin!

(Putoaa nopeasti päännälaiselleen.)

P E T Ä J Ä

Sinä! Ethän ole liikkunut tästä hotellista. — Epäilemättä on sattunut joku tapaturma ilotulituksen yhteydessä.

S A L M E

(epätoivoisesti).

Turmio on tapahtunut! Murhapoltto on tapahtunut!

P E T Ä J Ä

Miksi aina pahinta ajatella? — Tosin kuuluu tehtaan työväki olleen jo jonkun aikaa sangen kiihdyksissä . . .

S A L M E

Siinäpä sel! Hän on kiihoittanut heitä.

P E T Ä J Ä

(kuin itseksensä).

... joten voisi olla kysymyksessä myös murhapolttio. — *(Haihduu pois ne ajatuksensa.)* Mutta tuo toinen selitys on luonnollisempi. On tarvittu vain joku satunnaisuus, joku tilapäinen huolimattomuus...

S A L M E

Minä tiedän, kuinka asia on, minä tiedän.

P E T Ä J Ä

Kuinka sen voisit tietää? Jos asiassa on jotakin epäilyttävää, kuten arvelet, on pikainen poliisitutkinto sen kyllä selvittävä.

S A L M E

(kohoten kyynärpäänsä varaan).

Poliisitutkinto? — Onko vangittu ketään?

P E T Ä J Ä

Enhän minä ole ollut siellä? Mutta jos asia kiinnittää siinä määrin sinun mieltäsi...

S A L M E

(väsyneesti).

Ei, ei. Tulin vain sellaista ajatelleeksi. —
(Äkkiä.) Eihän päivä koita vielä?
(Kohoa istumaan.)

P E T Ä J Ä

(katsoo kelloaan).

Lie vielä hyvä puolituntinen aamun valkene-
 miseen. Mutta miksi sitä kysyt?

S A L M E

Ilman vain. Minulla on siis vielä hiukan ai-
 kaa levähtää.
(Kallistuu takaisin sohvalle.)

P E T Ä J Ä

Tietysti sinulla on. Sinä olet vain väsynyt
 etkä muuta. — *(Peitellen häntä.)* Tahdotko, että
 tuon lisää päänalaista sinulle?

S A L M E

Kiitos, minun on hyvä näin. Jospa vain voi-
 sit verhota tuon ikkunan!

P E T Ä J Ä

(laskee verhot alas).

Ei, se ei auta mitään. Tulenkajastus tunkee läpi verhojenkin.

S A L M E

On jo parempi. — *(Ojentaa kätensä hänelle.)*
Ja olethan sinä täällä. Minä voin nyt uinahtaa turvallisesti.

P E T Ä J Ä

Nuku, nuku!

(Pitää jonkun aikaa kätensä hänen otsallaan. Etääntyy hänestä, tulee keskinäyttämölle. Iivari juoksee kiireesti sisälle vasemmalta.)

I I V A R I

Tulipalo! Tulipalo!

P E T Ä J Ä

Sht! Hiljaa! Täällä on sairas.

I I V A R I

Tulipalo! Tehdas palaa!

(Aikoo juosta perälle.)

P E T Ä J Ä

(tarttuen hänen kaulukseensa).

Idiootti! Eihän se tänne tule! — Missä olet ollut muuten? Olen turhaan soittanut sinua.

I I V A R I

Minä menin makuulle.

P E T Ä J Ä

(ankarasti).

Kenen luvalla?

I I V A R I

Hän, Tirehtööri, lupasi. Ja hän antoi myös hyvät juomar rahat minulle.

P E T Ä J Ä

Se ei kuulu minulle. — Eikö täällä ole muuta palvelusväkeä? Mikä lemmon paikka tämä on oikeastaan?

I I V A R I

Kaikki ovat tehtaalla, illallistarjoilua hoitamaassa. — Onko herrasväki tarvinnut jotakin?

P E T Ä J Ä

Me? Me olemme kaiken aikaa tarvinneet jotakin. — (*Hieroo otsaansa.*) Mutta mitä? Minun pääni on kuin poissa paikoiltaan . . .

I I V A R I

(*nokkelasti*)

Vähän pulveria apteekista. Minä juoksen kyllä noutamaan.

P E T Ä J Ä

Se voisi tehdä hyvää.

I I V A R I

Herrat kysyvät sellaista aina aamupuhteella.
— Mitä minä otan sitten?

P E T Ä J Ä

Minä kirjoitan. — (*Repäisee lehden muistikirjastaan, kirjoittaa ja ojentaa sen hänelle.*) Se on totta. Sinulle pitää olla vähän pikkurahaa . . .

I I V A R I

Ei tarvitse. Minulla on kyllä itselläni.
(*Heläyttää rahoja taskussaan.*)

P E T Ä J Ä

Hyvä, hyvä. Mitä odotat siis?

I I V A R I

(*varovasti*).

Minä olisin vain kysynyt, olisiko niillä pulvereilla kiire?

P E T Ä J Ä

Kuinka niin?

I I V A R I

Olisin samalla pistäytynyt tuolla joen toisella puolen.

P E T Ä J Ä

Tehtaalla? Tulipaloa katsomassa?

I I V A R I

Niin. Minä en tiedä, mikä siinä on, mutta tulipalo on aina vaikuttanut niin kovin mahtavasti minuun. Se ihan vetää, se ihan kiskoo sinne . . .

P E T Ä J Ä

(*hymyillen*).

Pane jalat allesi sitten!

(Iivari pois eteisen ovesta. Petäjä tulee mietteis-
sään etualalle. Iivari palajaa takaisin ja viitto vilk-
kaasti eteisen kynnykseltä.)

I I V A R I

(kuiskien).

Herra, herral

P E T Ä J Ä

Mikä on?

I I V A R I

Minä en uskalla mennä Siellä on joku.

P E T Ä J Ä

Kuka? Missä?

I I V A R I

(kalisevin hampain).

Siellä portilla. Naamioitu mies. Hän näyt-
tää niin kamalalta tulen kajastuksessa.

P E T Ä J Ä

Mitä hulluja!

I I V A R I

Hän näkyy kyllä tännekin. Herra katsoo vain.
— (Vetää hänet eteiseen.) Ei, hän on hävinnyt.

P E T Ä J Ä

Arvasinhan sen. Sinä olet nähnyt näkyjä.

I I V A R I

(päättään pudistaen).

Kuitenkin näin minä niin selvästi hänet. Hänellä oli musta naamio silmillään...

P E T Ä J Ä

Olethan niin peloissasi, että pysyt pystyssä tuskin. Hyi, etkö häpeä? Iso mies!

I I V A R I

En minä arka ole. Luonnollisissa asioissa minä en pelkää piruakaan.

P E T Ä J Ä

Ylenluonnollisistako luulet tässä sitten olevan kysymyksen?

I I V A R I

Minä en tiedä. — Mutta jos herra seisoo tässä siksi kuin olen päässyt portista...

P E T Ä J Ä

Minä seison. — Ja voithan huutaa, jos jokin ylenluonnollista sinulle tapahtuu.

(Iivari pois. — Salme herää säpsähtäen.)

S A L M E

Olenko kauan nukkunut?

P E T Ä J Ä

Vain hetkisen, armaani. Kuinka voit?

S A L M E

(*kohoten istumaan*).

Tunnen nukkuneeni iankaikkisuuden. — Ke-
nen kanssa sinä puhuit täällä?

P E T Ä J Ä

Tarjoilijan, jonka lähetin apteekkiin. — Nou-
setko ylös?

S A L M E

Miksi en nousisi? Eihän minua mikään vai-
vaa.

(*Tulee keskinäyttämölle. Petäjä rientää hänen
vastaansa.*)

P E T Ä J Ä

Sepä erinomaista! — (*Arastuen hänen omituista
katsettaan.*) Kuitenkin sinä näytät niin kummal-
liselta.

S A L M E

Minulla olisi vain niin paljon puhumista si-
nulle. Mutta en tiedä, ehtinenkö.

P E T Ä J Ä

(tarttuen hänen käteensä).

Miksi et ehtisi? Myöskin minä tahtoisin sanoa sinulle jotakin. — *(Salme vetää kätensä pois.)* Niin, tietysti, voimmehan me jättää sen myös toistaiseksi.

S A L M E

Mitä tahdoit sinä sanoa minulle?

P E T Ä J Ä

Kenties kuitenkin vielä levähtäisit? Sallitko, että saatan sinut huoneesemme?

S A L M E

(väsyneesti).

Niin paljon esipuheita! — Ajattelet liiaksi minua. Eihän se sinulle sovi.

P E T Ä J Ä

Armaanil! Ketä minä sitten ajattelin, ellen sinua.

S A L M E

Itseäsi. Ja omaa työtäsi. Minä menen sinne, minne minun on pakko mennä...

P E T Ä J Ä

Minne? — Minne sinun olisi pakko mennä, jonne minä ja minun työni eivät voisi seurata sinua?

S A L M E

(välttään hänen katsettaan).

Eihän tiedä koskaan... Ihmisessä voi olla kuiluja, joita ei arvaa kukaan...

P E T Ä J Ä

Eivät heidän läheisimpänsäkään?

S A L M E

Eivät aina... Voivat elää vuosikausia vierokkain eivätkä sentään tunne toisiaan.

P E T Ä J Ä

(värähtävällä äänellä).

Olemmeko me ehkä mielestäsi kaksi sellaista ihmistä, Salme?

S A L M E

Älä suutu, enhän meistä puhu! Puhun ihmisistä ylimalkaan.

P E T Ä J Ä

(katso kiinteästi häneen).

Ihmistä, jotka toisiaan rakastavat?

S A L M E

He ovat niin kummallisia. Koettavat pakottaa toistensa kaltaisiksi toisiaan ja ovat kuitenkin kuin eri tähtiä, eri maailmoita.

P E T Ä J Ä

Rakkaus on niin kummallinen, tarkoitat sinä?

S A L M E

(surumielisesti).

Minä en tiedä?

P E T Ä J Ä

Et tiedä? Et enää rakasta minua?

S A L M E

Tunnen niin vähän itseäni. — *(Liikkuu huoneessa.)* Mutta eihän meidän pitänyt tästä puhua. Mitä aioit sanoa minulle äsken?

P E T Ä J Ä

Meistä kahdesta tahdoin minä puhua. Niin, ja sitten tuosta kolmannesta.

S A L M E

Kenestä? H ä n e s t ä?

(Säpsähtää, katsoo arasti häneen. Petäjä vetää lempeällä väkivallalla hänet istumaan.)

P E T Ä J Ä

Ilotulittajasta. — Sillä ethän tahdo kieltää, Salme, että teidän välillänne on jotakin, on tapahtunut jotakin.

S A L M E

Tapahtunut?

P E T Ä J Ä

Tapahtunut nyt ja tapahtunut myös ennen. — Mitä se on? Etkö tahdo sitä sanoa minulle?

S A L M E

(katsoo suoraan hänen silmiinsä).

Voin sanoa sen: Meidän välillämme on todella jotakin.

P E T Ä J Ä

Mitä siis?

S A L M E

Rikos. — (Levottomasti.) Älä kysele enempää! En kuitenkaan voisi enkä ehtisi sitä sinulle lähemmin selittää.

P E T Ä J Ä

Olet rakastanut tuota miestä?

S A L M E

En . . . Eikä se ole siinä . . . Siinä on jotakin muuta.

P E T Ä J Ä

(kiinteästi).

Jotakin, jota sinä et voi ilmaista minulle?

S A L M E

(aina levottomampana).

En. Se on niin hirveätä. Se on niin salaista. Sillä on niin pitkät juuret.

P E T Ä J Ä

Juuret, jotka kiinnittävät sinua häneen?

S A L M E

Kuin pakko, kuin välttämättömyys. Se johtuu hamasta minun lapsuudestani. — Ei, minä en voi sanoa sitä sinulle.

P E T Ä J Ä

Et usko, että ymmärtäisin sitä?

S A L M E

Et, et, sinä pelkäisit, sinä pakenisit maailman ääriin minua . . . (*Tahtoo nousta.*)

P E T Ä J Ä

(*häntä pidättäen.*)

H ä n ei pelkää? H ä n ei pakene siis?

S A L M E

Ei. Ja juuri sehän meitä kahta toisiimme yhdistääkin.

P E T Ä J Ä

Te olette rikostovereita?

S A L M E

(*tuskallisesti.*)

Se on niin hirveätä! Se on niin paha! Ei, sinä et voi, sinä et saa sitä ymmärtää!

P E T Ä J Ä

Ehkä en.

(*Päästää hänen kätensä. Nousee ylös ja tulee vitkalleen oikealle keskinäyttämölle. Punainen loimo ulkona on vaalennut vitkalleen. — Salme lähestyy surumielisenä häntä.*)

S A L M E

Minun täytyy nyt mennä.

P E T Ä J Ä

Tuota miestä tapaamaan?

S A L M E

Niin.

P E T Ä J Ä

(tuskallisesti).

Sinä rakastat vieläkin häntä?

S A L M E

En. Minä en ole koskaan häntä rakastanut.

P E T Ä J Ä

Kuitenkin menet häntä tapaamaan?

S A L M E

En voi muuta. Olen hänen vallassaan.

P E T Ä J Ä

Sinä! — *(Voi tuskin hillitä liikutustaan enää.)*

Hän kiinnittää siis... niin väkevästi sinua?

S A L M E

Kyllä. Hän vetää kuin syvyyden koura minut mukanaan.

P E T Ä J Ä

Minne?

S A L M E

(tyynesti).

Minä en tiedä.

P E T Ä J Ä

Kohti suurta tuntematonta siis? — Mutta se hän on hulluutta, sehän on mielenvikaisuutta...

S A L M E

Minä en tiedä. Tunnen vain, että minun on häntä seurattava. — *(Vaitiolo.)* Hyvästi!

(Ojentaa avuttomana kätensä hänelle. Petäjä kääntyy pois itkien ääneensä ja menee vitkalleen verannan ovesta ulos. Salme jää hänen jälkeensä murhemielisenä tuijottamaan. Käännähtää äkkiä: Lucifer, musta naamio silmillään, seisoo liikkumattomana eteisen kynnyksellä.)

L U C I F E R

Aamu hämärtää.

S A L M E

Minne viet minua?

L U C I F E R

Sinne, minne mielesi on.

SALME

(astahtaen askeleen häntä kohden).

Mitä tarjoat minulle?

LUCIFER

Tarjoan hävityksen hekkuman sinulle. Suuremman kuin on koskaan saanut kuolevainen.

SALME

Ja mikä on loppu oleva?

(Astahtaa jälleen askeleen häntä kohden.)

LUCIFER

Saada vihdoin itse hävitä olemattomiin.

SALME

Sinun kerallasi?

LUCIFER

Seuraan kuin liekki sinua.

SALME

Poltat? Kulutat minut?

LUCIFER

Ja suuret maailmat sinun avullasi. — Tule!

S A L M E

(nyykäyttää päätään hänelle).

Minä tulen.

(*Ojentaa kätensä hänelle. Menevät. Näyttämö on hetken aikaa tyhjä. — Petäjä ryntää sisälle oikealta.*)

P E T Ä J Ä

Salme! Salme! — (*Katsoo ympärilleen, tarttuu tuskissaan päähänsä.*) Miksi en pitänyt kiinni hänestä? Miksi päästin hänet teille tietymättömille?

(*Aikoo syöksyä eteisen kautta ulos. Pysähtyy, miettii, hillitsee itsensä. Nojaa päänsä taapäin uunia vasten suurimman tuskan vallassa. Iivari tulee eteisen ovesta hitaasti ja alakuloisena.*)

I I V A R I

Tässä ovat rohdot.

P E T Ä J Ä

(*vaivaloisesti.*)

Rohdot! — Pane ne tuonne pöydälle.

(*Iivari tekee työtä käskettyä. Vaitiolo.*)

I I V A R I

Onko herra sairas?

P E T Ä J Ä

Voin olla. — (*Vaitiolo.*) Tuliko täältä sinua vastaan joku nainen?

I I V A R I

Nainen?

P E T Ä J Ä

Niin. Oliko hänellä joku mies seurassaan?

I I V A R I

Ei minua vastaan ole kukaan tullut. — (*Vaittolo. Varovasti.*) Oliko se herran rouva, joka meni?

P E T Ä J Ä

Oli.

I I V A R I

Mutta hän tulee kaiketä takaisin?

P E T Ä J Ä

Ei. Hän ei palaja enää milloinkaan.

(*Iivari katsoo tyrmistyneenä häneen. Petäjä liikukumattomana entisellä paikallaan.*)

I I V A R I

(*holhoavasti.*)

Eikö herra menisi levolle? — (*Petäjä ei vastaa.*) Eihän se siitä nyt kuitenkaan sen paremmaksi tule.

P E T Ä J Ä

Mikä?

I I V A R I

Sepähän se. Rakkauden asia. — (*Vaitiolo.*)
Kun on nukkunut, näyttää koko maailma taas
aivan toisenlaiselta.

P E T Ä J Ä

(*soinnuttomasti.*)

Niinkö?

I I V A R I

Aivan varmaan. — On minullakin suruja ol-
lut. Ja on minullekin juuri nyt jotakin vallan
kauheata tapahtunut.

P E T Ä J Ä

Mitä?

I I V A R I

(*heittää rahan taskustaan pöydälle.*)

Herra kuuntelee tuota kilinää. Onkos tuo oi-
kea markka?

P E T Ä J Ä

Jos lienee.

I I V A R I

Eipäs, se on tinamarkka. Ja tuo! Ja tuo! Ja
tuo! — (*Heittää rahat pöydälle äkeissään.*) Ne ovat
kaikki vääriä.

P E T Ä J Ä

Taitaa olla paljon väärää rahaa liikkeessä nykyajaan.

I I V A R I

(kokoaa rahat jälleen kouraansa).

On sitä eräillä. — Se oli piru miehekseen se Tirehtööri.

P E T Ä J Ä

Oliko?

I I V A R I

Hän antoi ne minulle. Enkä minä osannut arvatakaan, ennen kuin apteekissa sanoivat...

(Etäisiä kiväärinlaukauksia.)

P E T Ä J Ä

(kuin unessa).

Mitä sanoivat?

I I V A R I

Siellä ammutaan — *(Menee verannan ovelle.)* — Sanoivat, että ne olivat vääriä. Mutta en minä silti itke. Enkä minä tätä muun vuoksi kerrokaan... *(Lähempää kiväärinlaukauksia. Vaitiolo.)*

P E T Ä J Ä

Kuin minkä vuoksi?

I I V A R I

Kuin sen vuoksi, että herra huomaisi jokaisella olevan omat surunsa tässä maailmassa. — Nyt ne ampuvat taas! Kuuliko herra kiväärinlaukauksia?

P E T Ä J Ä

Kyllä.

I I V A R I

(*huokaisten*).

Ne tappavat siellä toisiaan. Työväki ja sotaväki. — (*Vaitiolo.*) Eikö herra istuisi kuitenkin? Näyttää niin kamalalta...

P E T Ä J Ä

Mikä näyttää kamalalta?

I I V A R I

... kun herra seisoo siinä pellinnyöriä vasten pitkin pituuttaan. Riippuu kuin hirressä ikään.

P E T Ä J Ä

(*vavahtaen*).

Hirressä?

I I V A R I

Herra ottaisi nyt niitä rohtoja. Minä panen vesilasin tähän pöydälle.

P E T Ä J Ä

Hyvä, hyvä.

(Iivari laittaa vesilasin pöydänkulmalle rohtojen viereen. Vetää ylös ikkunaverhon. Harmaa aamuhämärä tunkee huoneeseen.)

I I V A R I

Siellä on sumua. Taitaa tulla sade-ilma tänksi päiväksi.

P E T Ä J Ä

Taitaa tulla. *(Vaitiolo.)*

I I V A R I

En minä tehtaalle asti äsken päässytäkään. Koko seutu oli piiritetty.

P E T Ä J Ä

Vai oli.

(Vaitiolo. Iivari katsoo häneen, menee päättävästi hänen luokseen.)

I I V A R I

Eihän herra aio...?

P E T Ä J Ä

Mitä?

I I V A R I

Itsemurhaa. — Paha sanaa, mutta niitä kun tapahtuu täällä niin usein...

P E T Ä J Ä

En, en. Ole aivan huoletil!

I I V A R I

(osaa-ottavasti).

Ei muun vuoksi, vaan siitä kun tulee aina tutkimuksia ja rettelöitä hotellille.

P E T Ä J Ä

Mene nyt vain!

I I V A R I

Minä menen. Herra kait soittaa, sitten kun tahtoo aamukahvin.

P E T Ä J Ä

Kyllä. Minä soitan. — *(Iivari pois vasemmalle. Petäjä tulee koneellisesti pöydän ääreen. Etäisiä yhteislaukauksia. Vaipuu sohvalle ja peittää pään käsiinsä.)* Voi hyvä jumala!

Esirippu.

PROLOGUE

... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...

ACT I

... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...

ACT II

... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...

ACT III

... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...

ACT IV

... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...

EINO LEINO

ON ENNEN JULAISSUT:

I. ALKUPERÄISIÄ TEOKSIA

<i>Maaliskuun lauluja</i>	—: 50
<i>Tarina suuresta tammesta</i> y. m. runoja	1: 50
<i>Yökehräjä</i> . Runoja	2: 50
<i>Sata ja yksi laulua</i>	2: 50
<i>Tuonelan joutsen</i> . Näytelmäruno	1: 25
<i>Ajan aalloilta</i> . Runoja	1: —
<i>Hiihtäjän virsiä</i>	—: 75
<i>Johan Vilhelm</i> . 3-näyt. näytelmä	2: 50
<i>Sota valosta</i> , 5-näyt. näytelmä	3: 50
<i>Pyhä kevät</i> . Runoja	2: 50
<i>Kivesjärveläiset</i> . Kertomaruno.	2: 50
<i>Kangastuksia</i> . Runoja	2: 50
<i>Päivüperhoja</i> . Pieniä tarinoita	2: —
<i>Helkavirsiä</i>	2: 50
<i>Kaunosielu</i> . Kuvaus	1: 70
<i>Simo Hurtta</i> . Runoja Ison vihan ajoilta	1: 50
<i>Talvi-yö</i> . Runoja	1: 75
<i>Naamioita</i> , I. Näytelmiä. (Väinämöisen kosinta. — Hiiden miekka. — Pentti Pääkkönen. — Ly- dian kuningas. — Meiram)	3: 25
<i>Naamioita</i> , II. Näytelmiä. (Melankolia. — Lalli. — Niniven lapset.)	3: —
<i>Naamioita</i> , III. Näytelmiä. (Maunu Tavast. — Simo Hurtta. — Ritari Klaus.)	4: —

25. *Irja*. 4-näyt. näytelmä, 5 kuv., kirj. Juhani Sjöström (11 h.) 1: 75.
26. *Charleyn täti*. 3-näyt. huvinäyt., kirj. Brandon Thomas (11 h.) 1: 75.
27. *Tehtaantyttö*. 3-näyt. näytelmä, kirj. Jalmari Järviö (10 h.) 1: —.
28. *Valoon, vapauteen!* 2-kuv. näytelmä, kirj. Eino I. Parmanen (9 h.) 60 p.
29. *Tiede ennen kaikkea*. 1-näyt. ilveily, kirj. Emil Perttilä (6 h.) 75 p.
30. *Hiukan sekava juttu*. 2-näyt. ilveily, kirj. Vuoritsalo (12 h.) 1: —.
31. *Oivia aseita*. 2-näyt. huvinäyt., kirj. Miina Häger (7 h.) 75 p.
32. *Lasi teetä*. 1-näyt. huvinäyt. Ch. Nuitterin ja J. Derleyn mukaan sov. (4 h.) 75 p.
33. *Eläviä kuvia*. 3-näyt. ilveily, kirj. O. Blumenthal ja G. Kadelburg (10 h.) 1: 75.
34. *Hämäräseura*. 1-näyt. huvinäyt., kirj. Otto Roquette (9 h.) 75 p.
35. *Kun pitäjään tuli uusi pappi*. 1-näyt. pila, kirj. Ossi Johansson (8 h.) 75 p.
36. *Savon sydämessä*. 3-näyt. huvinäyt., kirj. Martti Wuori (10 h.) 1: 50.
37. *Korkea oikeus istuu*. 1-näyt. ilveily, kirj. Martti Wuori (14 h.) 75 p.
38. *Sherlock Holmes*. 4-näytöks. salapoliisikomedia, kirj. Ferdinand Bonn (26 h.) 1: 75.
39. *Luutnantti täysihoitolaisena*. 1-näyt. huvinäyt., kirj. Henrik Hertz (5 h.) 75 p.
40. *Äidin katse*. 1-näyt. ilveily, kirj. Otto Bertram (5 h.) 75 p.
41. *Salaisuus*. 1-näyt. ilveily, kirj. W. Frerking (5 h.) 75 p.
42. *Sovinto*. 1-näyt. ilveily, kirj. W. Frerking (3 h.) 75 p.
43. *Mieluinen yllätys*. 1-näyt. pila, kirj. W. Frerking (4 h.) 75 p.
44. *Taudin houreessa*. 3-näyt. ilveily, kirj. Emil Perttilä (8 h.) 1: 25.
45. *Kosinta*. 1-näyt. pila, kirj. Anton Tshehow (3 h.) 75 p.
46. *Karhu*. 1-näyt. pila, kirj. Anton Tshehow (3 h.) 75 p.
47. *Kaksi kirjailijaa*. 1-näyt. huvinäyt., kirj. Arthur Schnitzler (3 h.) Suom. Kasimir Leino. 75 p.
48. *Viimeiset naamiot*. 1-näyt. näytelmä, kirj. Arthur Schnitzler (6 h.) Suom. Kasimir Leino. 75 p.
49. *Orivarsat*. 1-näyt. ilveily, kirj. Santeri Ivalo (5 h.) 1: 25.
50. *Kenraali v. Döbeln*. 4-os. kuvaelmasarja Vänrikki Stoolin tarinan muk. (19 h.) 1: 25.

N:o

51. *Pappilan tuvassa.* 1-näyt. huvinäyt., kirj. Martti Wuori (6 h.) 75 p.
52. *Lumimyrskyssä.* 1-näyt. näytelmä, kirj. Eero Alpi (6 h.) 1: —.
53. *Lukon takana.* 2 kuvaelmaa, mukaili Kaarlo Haukanpää (11 h.) 1: —.
54. *Eno Vanja.* 4-näyt. kuvaus, kirj. Antton Tshchow (9 h.) 1: 25.
55. *Palmkvistin kylpymatka.* 1-näyt. pila, kirj. Yrjö Veijola (8 h.) 1: —.
56. *Kallen kosinta.* 1-näyt. pila, kirj. Nuutti Vuoritsalo (3 h.) 1: —.
57. *Ihmeellinen asia.* 1-näyt. näytelmä, kirj. Yrjö Veijola (5 h.) 1: —.
58. *Rosvot.* 1-näyt. pila, kirj. Nuutti Vuoritsalo (2 h.) 75 p.
59. *Talkoopolska.* 1-näyt. laulunsek. kansann., kirj. Yrjö Veijola (5 h.) 1: —.
60. *Sulhasen luona.* 1-näyt. laulunsek. huvin., kirj. R. Kiljander (7 h.) 1: 25.
61. *Onnen pyörteissä.* 1 näyt. huvin., kirj. J. Mannermaa (9 h.) 1: 25.
62. *Maisterin perikato.* 1-näyt. pila, kirj. Nuutti Vuoritsalo (3 h.) 1: —.
63. *Kalevalakuvaelmia ynnä Lausuntarunoja,* kirj. I. Härkönen. 1: —.
64. *Hyökyaaltoja.* 3-näytöks. näytelmä, (6 h.) kirj. A. Öhqvist. 1: 50.
65. *Naimapuuhat.* 2-näyt. huvin., kirj. Nikolai Gogol (11 h.) 1: 50.
66. *Naapurit.* 1-näyt. pila, kirj. August Blanche (2 h.) 75 p.
67. *Miten aviosiippa saadaan.* 1-näyt. pila, kirj. K. Kytömaa (8 h.) 1: —.
68. *Kirkon vihollinen.* 3-näyt. näytelmä, kirj. Eino Leino (5 h.) 1: 50.
69. *Maan parhaat.* 4-näyt. huvin., kirj. Eino Leino (16 h.) 1: 50.

Laajemmin selittävä luettelo lähetetään pyydettyessä maksutta.

Iltamien toimeenpanijat

saavat arvokkaita numeroita ohjelmiinsa käyttämällä apunaan seuraavia teoksia:

Suomalainen kisapirtti.

Suomalaisen kansantanssin ystäville toimittanut *Anni Collan.* Kolme viikkoa. Hinta I v. 2: 75, II v. 1: 75 ja III v. 2: 25:

Suomalaisia kansantanssijoukkoja. Toimittanut *Asko Pulkkinen.* Hinta 2: —.

Suomalaisia Kansallispukuja.

16 väritaulua. Toimittanut Th. Schvindt. Hinta 3: —.

Suomalaisia kansantansseja.

Neliäänisesti pianolle. Toimitt. Suomal. Kansantanssin Ystävät. Hinta 1: 50.

Saadaan kaikista kirjakaupoista, maaseutuasiamehiltä ja suoraan meiltä.

YRJÖ WEILIN & KUMPP. OSAKEYHTIÖ

Helsingissä.

Hinta 1: 50.